Lapprosen

MEDLEMSBLAD FOR DEN NORSKE RHODODENDRONFORENING

NR. 2 - MAI 2014
ÅRGANG 17

Lederen har ordet

Hei igjen alle sammen!

Ja, nå er endelig våren kommet. Aldri har vel flere rhodoer blomstret så tidlig. Allerede i midten av mars var det mange som enten blomstret eller viste farge på knoppene. Egentlig har det vel vært en sammenhengende vår i hele vinter her vestpå. Godt rhodovær!

20. mars ankom 419 nye spennende planter fra Glendoick Gardens. Mattilsynet sjekket og fant dem i orden. Sammen med fem andre entusiaster pakket jeg ut og sjekket, pakket på nytt og sendte videre med posten. Heldigvis er det en del som henter sine planter selv, men 19 (av 36) ble sendt videre. En betydelig jobb, men samtidig et hyggelig sosialt samvær. Selv fikk jeg en stor *Rhododendron suoilenhense*. En staselig plante, men det spørs om den vil trives i vårt klima. En får ha innstillingen til Remi Aleksander Nielsen: "I utgangspunktet går alle planter hos oss. Så får tiden vise."

Til høsten satser vi igjen på å bestille planter fra Glendoick, bestillingsfrist 1. september. Jeg vil da sende bestillingene fortløpende til Glendoick. Et vilkår er da at alle skriver en bestilling som vil være forståelig i Skottland. Vi vil satse på å legge inn et eksempel på hjemmesiden. Grunnen til den tidlige fristen er at da vil flere kunne få det de bestiller. Bestillinger som kommer etter fristen, blir likevel ettersendt.

13.–15. mars var jeg på tur til Danmark for å holde foredrag for den danske rhododendronforeningen. Temaet var vår hage på Kårtveit, samt organiseringen av DnR. I tillegg viste jeg bilder fra en del andre hager. En positiv opplevelse og et viktig bidrag til å bedre samholdet mellom foreningene.

Siden sist har også den nye boka vår, "Min rhododendronhage", kommet på markedet. Det er blitt en flott bok! De som ennå ikke har skaffet seg boken, må kontakte meg snarest. Opplaget er begrenset. All ære til redaktør Ole Jonny og de 28 andre som er medforfattere.

I pinsen (sannsynligvis) neste år blir det fellestur til Skottland. Påmelding og turprogram kommer i Lapprosen nr. 3. Dersom det er noen som har spesielle ønsker til besøkssteder, så ta kontakt med undertegnede snarest.

Neste gang vi treffes, er på årsmøtet i Arendal, 23.–25. mai. Jeg håper så mange som mulig tar turen, og at vi får en fin helg sammen!

God sommer!

Styrets sammensetning

Leder:
Harald Kårtveit
Vestsidevegen 796
5363 ÅGOTNES
tlf 56 33 47 88 / 977 76 050
haraldkartveit@hotmail.com

Nestleder:
Gunnar Breivik
Davangerveien 327
5310 HAUGLANDSHELLA
tlf 56 14 53 38 / 913 63 143
gu-brei@online.no

Sekretær:
Lin Didriksen
Slettebakksveien 44, 5093 BERGEN
tlf 990 27 272
ldidrik@gmail.com

Kasserer:
Bjørg S. Rasmussen
Postboks 35, 5341 STRAUME
tlf 56 33 09 65 / 932 13 579
bjorgvar@online.no

Styremedlem:
Mona Yvonne Lothe
Stølshaugen 3 B, 5414 STORD
tlf 482 01 982
mona.lothe@sklbb.no

Varamedlemmer:
Leder Rhodo Øst:
Haavard Østhagen
Stordamveien 21 B, 0671 OSLO
tlf 917 46 923
haavard.godlia@gmail.com

Leder Rhodo Sør:
Audun Arne
Eikeveien 3, 4824 BJORBEKK
tlf 37 09 49 40 / 975 40 021
auduarne@frisurf.no

Leder Rhodo Sør-Vest:
Reidar Vigrestad
Rundvegen 17, 4362 VIGRESTAD
tlf 950 36 058
reidar.vigrestad@lyse.net

Leder Rhodo Vest
Tor Jan Ropeid
Løtveitveien 2,
5151 STRAUMSGREND
tlf 416 20 125
tor-jan.ropeid@if.uib.no

Medlemsregister:
Ebba Holmboe
Grusveien 20 B, 1430 ÅS
tlf 950 43 279
ebbaholmboe@online.no

Frøforvalter:
Jan Valle
Krokjen 68
5912 SEIM
tlf 955 25 596
jankvalle@yahoo.no

Internettredaktør:
Vidar Winsnes
viwins@online.no

INNHOLD

Per M. Jørgensen: Tre storbladete kjemper under observasjon på Milde 4–5
Bengt Karlsson: Visst gör det gott när knoppar brister 6
Ebba Holmboe: Bokanmeldelse 7
Egil Valderhaug: Utprøving av lite herdige rhododendronarter – en spennende utfordring. 8–15
Hans Eiberg: Mængden af arvemateriale kan variere indenfor en art 16–19
Lin Didriksen: På siden – Våronn med Jan Rune! 20–21

Informasjon fra DnR

Innkalling til årsmøte i Arendal 23.–25. mai 2014 22
Årsberetning 23
Regnskap 24
Planteimport 2015 25
Nye medlemmer 26

Informasjon fra Rhodo Vest

Årsmøteprotokoll 27

Informasjon fra Rhodo Sør

Årsmøteprotokoll 28
Årsprogram 2014 29

Informasjon fra Rhodo Øst

Årsmøteprotokoll 30
Lederskifte i Rhodo Øst 31

FORSIDEFOTO: *Rh. fortunei* – 2013 Foto: Håkon Vangsnes

BAKSIDEFOTO: *Rh. pachytrichum* – 17. mars 2014 Foto: Håkon Vangsnes

Lapprosen

utgis av Den norske
Rhododendronforening
Postboks 1325, 5811 BERGEN
www.rhododendron.no
Trykk: ERAtrykk as - tlf 55 94 00 05

Redaksjon

Jan Rune Hesjedal
tlf 56 30 61 19
jan.rune.hesjedal@online.no

Ebba og Jens Holmboe
tlf 950 43 279 / 995 85 954
ebbaholmboe@online.no

Neste nummer

av Lapprosen kommer i november 2014. Stoff til bladet må være redaksjonen i hende innen 10. oktober.

Stoff og bilder – i så høy oppløsning som mulig – sendes til redaksjonen, se adressene til venstre.

Tre storbladete kjemper under observasjon på Milde

Tekst: Per M. Jørgensen Foto: Terhi Pousi

Interessen for å dyrke storbladete rhododendronarter på Vestlandet er økende siden det har vist seg at en del av dem klarer seg bra om de får stå lunt og vindbeskyttet slik de også gjør det i Himalaya (jfr. Kårtveits artikkel i Lapprosen 1/2014). Men det er enda flere som behøver testing når det gjelder disse kjempene, siden det stadig gjøres ny oppdagelser og innsamlinger. Her vil jeg presentere tre nyheter som virker å kunne være av interesse for oss, men der vi enda har for liten erfaring med hvordan de kan klare seg.

Rhododendron aff. *hodgsonii* er som navnet sier en art som står nær (har affinitet til) *Rh. hodgsonii* Hook. fil. (fig.1), som den vokser sammen med i Rudong La-passet

Fig.1 *Rh. hodgsonii* i blomst på Milde 30.04.2009

i Bhutan på 3700 meters høyde. Vårt materiale er derfra og bærer nummeret CH&M 3093. Den er foreløpig ubeskrevet, men antas å være en stabilisert hybrid mellom den arten og *Rh. kesangiae* Long. & Rushf. Siden frøsådde planter ikke varierer meget, er det grunn til å tro at vi her har en ubeskrevet art. For hageinteresserte er kanskje dette ikke så spennende, men det er utvilsomt denne arten. Dens bladverk er utpreget og vakkert: store glinsende grønne blad med utrandet (innbuktet) spiss, og et tykt brunoransje hårlag under (fig.2). Dens blomster sies å sitte i tette hoder og være rosapurpur (har ikke blomstret hos oss enda). Ettersom den er fra såpass store høyder og begge de antatte foreldrene trives hos oss, er det grunn til å tro at den vil kunne bli et verdifullt tilskudd i

Fig.2 Typiske blad av *Rh.* aff. *hodgsonii* med utrandet spiss, og kraftig brunoransje underside

vestnorske hager. Vår plante, som kom i 2008, klarte uten videre fjorårets ekstreme vinter, men den ser dessverre ut til å ha en tendens til «ørnenebb» på nye blad, som altså lett får frostskader når de kommer i vekst tidlig.

Rhododendron suoilenhense Chamb. & Rushf. er noe så merkelig som en art fra Vietnam, et land vi nok ikke forbinder med rhododendron. Men hvis vi ser etter på kartet, er det lett å oppdage at de store fjellkjedene som går gjennom Yunnan der det er rikelig med rhododendron, fortsetter sydover inn i Indokina. Det er faktisk beskrevet noen arter herfra, og heldigvis har noen briter våget seg inn i disse fjellområdene og har kommet derfra med flere interessante planter. I 2006 fant Alan Clark en svær rhododendron nær landsbyen Ban Khoang i Lao Cai-provinsen, og den er nylig blitt beskrevet under dette

Fig. 3 Den storbladete *Rh. suoilenhense* trives i skogen på Milde.

vanskelige navn, og den sies å stå nær *Rh. protistum* Balf. fil. & Forrest i subseksjonen Grandia, som også finnes i Vietnam. Den vokser på 2300–3000 meters høyde, og den har vist seg forbausende hardfør i Skottland der den har klart ned til 10 minusgrader. Våre eksemplarer AC 5727 (fra originalmaterialet) som ble plantet i 2012 har vist god utvikling, og er en av de mest storbladete av alle (fig.3). Den er i slekt med *Rh. grande* som vi har problem med å klare, så vi får se hva kommende vintre kan lære oss, men det er lovende at de unge plantene klarte vinteren 2012–2013.

Rhododendron titapuriense Mao, Cox & Chamb. (fig.4) er også en helt nybeskrevet (2013) art som bare finnes i noen avsidesliggende daler i Siang-regionen i Arunachal Pradesh i India i grensetraktene mot Tibet der den ble oppdaget så sent som i 2001. I naturen blir den et høyt tre, opptil 20 meter. Den vokser på ca. 2500 meters høyde, som kan synes litt lavt for arter som skal tåle vårt klima, men den trives i Skottland der den har overlevd 15 minusgrader, og Ole Jonny Larsen har klart den i Ålesund. De første plantene vi fikk i 2011, klarte ikke vinteren 2012–2013, men den var jo svært ekstrem. De neste, som kom i 2013, APA 128, har naturligvis klart årets milde vinter uten problem, og det virker nå som en livlig og lovende plante med lange årsskudd med flotte glinsende grønne blad med vakkert rustfarget underside. Det er nok først og fremst som bladplante den har verdi, siden blomstene er ganske små og hvite.

Fig.4 Den overlevende planten av *Rh. titapuriense* på Milde

Nytt nummer av Årringen

I *Årringen* kan du lese om plantesamlingene i Arboretet og Botanisk hage på Milde. Bladet har kommet ut hvert år siden 1997.

Bladet inneholder også annet generelt stoff om botanikk, dendrologi og hagebruk. I hvert nummer blir det gjerne satt fokus på bestemte planter eller planteslekter.

Årringen 2013 inneholder 35 sider om *Rhododendron*, skrevet av Prof. Per M. Jørgensen. I en rikt illustrert artikkel oppsummerer han erfaringer med dyrking av de løvfellende *Rhododendron*-artene på Milde (Del III. *Azalea*).

Årringen sendes fritt til medlemmene i Arboretets venner.
Årskontingent er kr. 200,-
I løssalg er prisen kr. 175,-

Vil du bli medlem i Arboretets venner?
Kontakt: styret@arboretetsvenner.no
Les mer: www.arboretetsvenner.no

Les mer om **Arboretet og Botanisk hage** på www.uib.no/arboretet og følg oss på Facebook.
Kontakt oss:
post@arboretet.uib.no eller 55 58 72 50

Visst gör det gott när knoppar brister…

Tekst og foto: Bengt Karlsson www.rhododendron.nu

Ovanstående är en parafras på den stora svenska diktaren Karin Boye som myntade begreppet ”Ja visst gör det ont när knoppar brister”. Detta gäller tack och lov inte oss som huserar i korsningsbranschen!! Att korsa rhododendron är lite som att starta ett ”gentombola”. Ju fler arter och hybrider man blandar in, ju mer överlämnar man åt slumpen. Amerikanarna har ju satt i system att korsa sekundärhybrider och i nästkommande led lägga till ännu fler ”sekundärer” i korsningarna. Och visst lyckas man i ARS, men för mej som en garvad och kanske sprarsmakad korsare, så är det få partners som gäller. Gärna primärhybrider. Man vet i slutändan vad man får. Tror man. En av mina korsningsintentioner var att korsa *R.* ’Golfer’ med *R. rex*. Så långt allt gott. Men så har vi ju naturen, bin, humlor och myror vill gärna blanda sig i leken och kan spela oss ett spratt när vi gör våra kryss. Om man tittar på vad som tidigare har gjorts inom hybridområdet så hittar vi inte sällan beteckningen ”unknown parents”. Insekterna har ibland sista ordet.

Den aktuella hybriden (bild) var tänkt som *R.* ’Golfer’ x *R. rex*. Den blev lyckad i den meningen att den fick otroligt vackert utspring med klarröda skott och mycket indument. Men något verkar ha gått fel. Bladen blev lite för små! Å andra sidan så vet jag att rexkorsningar kan efterlämna en ”bieffekt” – skott blir ibland röda!! Svaret lär dröja och jag får vänta på blommen och se om den möjligen kan ge svaret. Tills vidare får jag nöja mej med en vacker bladplanta med stiliga skott. Jag noterar att det finns fler i den norske rhododendronföreningen som också tänker in bladen och bladstorlek i sina korsningar. Ett tankespår som lovar gott inför framtiden. ’Great Dane’ har visat vägen, men sista ordet är inte sagt än… eller hur?

Pollinera mera!!

Bokanmeldelse - UNDER MAGNOLIAEN

Tekst: Ebba Holmboe

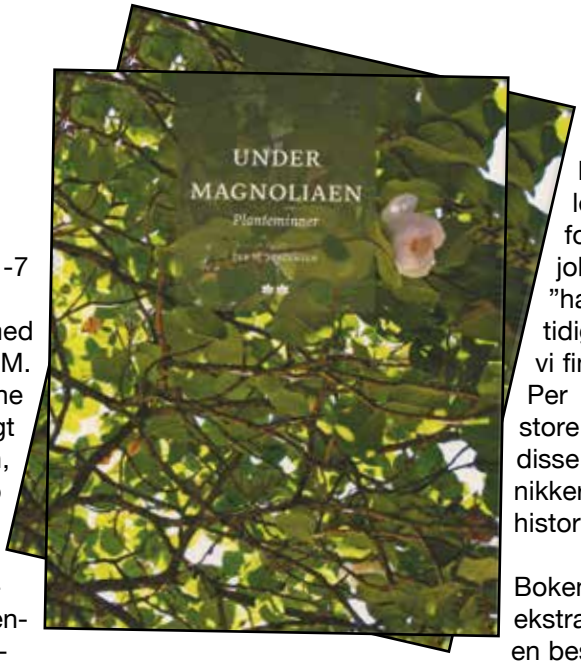

Per M. Jørgensen
102 sider
John Grieg Forlag
ISBN 978-82-533-0301-7

Dette er en bok med mange nyanser. Per M. Jørgensen gir oss sine erindringer fra et langt liv innen botanikken, mye plantekunnskap og deler mange av sine hyggelige og morsomme opplevelser med mennesker gjennom et langt liv i planteverdenen med leseren. Her spenner det fra lav over ugress, potteplanter og mange andre planter til roser og rhododendron. Kapittelet om rhododendron hygget jeg meg ekstra med.

Boken gir mulighet til mange hyggestunder, kan leses i ett, men du kan også lese den kapittel for kapittel når du føler trang til en pause i hagejobbingen! Her finnes mye lærdom for oss vanlige "hagegale", servert på en lettlest og fin måte, samtidig som jeg tror at de med større kunnskap også vi finne mye glede i boken.

Per M. Jørgensen har gjennom mange år skrevet store mengder artikler, og boken er bygget opp rundt disse artiklene. Dette bidrar til at man noen ganger nikker gjenkjennende til noen av artiklene og får en historie rundt dem.

Boken er beriket med register, noe som gjør den ekstra fin å ha hvis man er ute etter informasjon om en bestemt plante.

Jeg vil anbefale denne boken til din boksamling, og gled deg over å lese den.

Ta turen innom oss på BoGrønt Sotra Hagesenter

Her finner du et godt utvalg av:

- Rhododendron
- Surjordsplanter
- Stauder
- Roser
- Sommerblomster
- Granitt
- m.m

BoGrønt Sotra Hagesenter

BO GRØNT

GJERTRUDVEGEN 3
5353 STRAUME

TLF. 56 32 12 52

bogront.no/sotra

GIMLE PLANTESKULE

Stort utval i planter for hagen

Spesialområde: Rhododendron og surjordsplanter

Kontaktinformasjon:
Gimle Planteskule
Vikøy,
5600 Norheimsund

Tlf.: 56 55 04 80
Faks: 56 55 04 87
gimle@vestplant.no
www.vestplant.no

Utprøving av lite herdige rhododendronarter – en spennende utfordring

Tekst og foto: Egil Valderhaug (skrevet i 2013)

Jeg er ingen spesialist på rhododendron, men liker å utfordre naturens grenser med hva som er mulig å dyrke utendørs her på Nordvestlandet. Mine erfaringer baseres på over 20 år med prøving av ulike arter og nye kloner av arter som til vanlig har vært regnet som uaktuelle i Norge. Her på Valderøya rett nordvest for Ålesund er vi velsignet med god effekt av Golfstrømmen og har i flere år hatt blant landets høyeste gjennomsnittstemperaturer i vinterhalvåret, særlig i desember og januar.

Min definisjon av lite herdige arter (sarte) er de som i Cox sin herdighetsskala er plassert i sone 2–3. Planter i sone 3–4 kan også være utfordrende, men her nevner jeg kun de arter som har hatt store vinterskader, og arter som professor Jørgensen beskriver som vanskelige i sine utmerkede artikler i Årringen 2011 og Årringen 2012 om artene på Arboretet på Milde og i Muséhagen. Det kan også nevnes at den herdighet som enkelte arter er oppgitt med i den engelske litteraturen, ikke behøver å stemme med dens virkelige herdighet her hos oss.

Hagen vår ligger østvendt i skrånende terreng med jordsmonn av aur og gammel furuskog med fjellfoten som nærmeste nabo mot vest, og er brukbart skjermet mot de verste vindene som normalt kommer fra sørvest og nordvest. De naturlige forutsetningene for en rhododendronhage er således til stede. God drenering er et nøkkelord for å lykkes godt med rhododendron i alle herdighetssoner. Oppbygde bed, avsatser i terrenget og på naturlige høyder kan være gode vokseplasser. Jeg hadde gleden av å delta på en tur til Nordvest-Yunnan i år for å utforske rhododendron. Etter å ha sett arters naturlige voksested er jeg helt overbevist om at vi generelt lager for "gode" jordstrukturer i våre hager, med mye torv (spagnum) og fet hagejord som holder for mye på vann. I naturen vokser svært mange arter på fjellklipper, i tynt, aurholdig jordsmonn, i fjellsprekker, langs elver blant stein, og i skogbunn. I litteraturen står det oftest godt beskrevet hvilke vekstforhold planten har i naturen. Å gjenskape slike vekstforhold vil sannsynligvis gi best resultat.

På Vestlandet har vi rikelig med regn gjennom størsteparten av året. Planter som får en for våt vokseplass, blir sjelden gamle. Rotutviklingen blir dårlig, rotfestet blir svakt (vindutsatt), avmodningen om høsten svekkes, frosten lager is rundt røttene, og totalt sett mistes planten i løpet av få år. Planter som skranter, bør raskest mulig gis et nytt og bedre voksested for om mulig å redde dem.

Jeg har studert nøye de planter jeg har mistet i løpet av mange vintrer. Foruten de som honningsoppen har tatt og de som har hatt feil voksested, så er det oftest barksprenging som har forårsaket plantens død. Barksprenging kan ha flere årsaker. En mild og lang høst med mye nedbør er et faresignal. Dette kan gi en dårlig avmodning, og med en tidlig frost som har vært vanlig de siste årene, blir det lett barksprenging. Vi har også hatt milde februarmåneder og så fått ny vinter i slutten av mars og tidlig i april måned. Tidligblomstrende arter har da startet våren og blir lett utsatt for barksprenging. Unge planter med dårlig utviklet bark er ofte ekstra utsatt for barksprenging.

De aller fleste av mine rhododendronarter er frøsådde planter som enten er selvprodusert eller utvekslet med gode kollegaer. Frøene anskaffes i nært samarbeid med Ole Jonny Larsen. Frøformering er en billig og god måte å skaffe til veie et visst utvalg av kloner til utprøving. Plantene blir som regel 3–4 år før de blir plantet ut. Den første vurderingen jeg gjør, er om planten er velutviklet med god nok bark til å bli utplantet. Jeg har oftest et par reserveplanter, slik at jeg unngår å miste arten hvis første forsøk på overlevelse ute mislykkes. Noen arter gis opp etter flere forsøk og forblir drivhusplanter i vinterhalvåret. I disse tilfeller prøves andre kloner av samme art for å se om det er mulig å få disse etablert utendørs.

Jeg planter ut om våren, slik at plantene får lengst mulig tid til å etablere seg før vinteren kommer. Når plantene er vurdert utplantingsklare, er det viktig å skape et voksested som er likest mulig det litteraturen og egne erfaringer tilsier for hver spesifikk art. Dette kan være utfordrende i seg selv. De fleste hager har områder med forskjellig mikroklima som kan være gunstigere for svake arter enn andre steder i hagen. Plasser hvor kulden "renner av", er gunstigere fremfor steder der kulden samler seg. De siste årene har jeg lagt en tynn isoporplate over roten på noen litt sarte arter med overraskende godt resultat. Dette forhindrer ikke barksprenging, men sikrer rotens overlevelse. Barksprenging er mulig å observere tidlig hvis en følger nøye med. Eneste mulighet for å redde planten er å kutte den under barksprengingnivået. Jeg har opplevd at mange planter skyter nytt fra rot eller basis. Planter som får store vinterskader, og som ikke er fullt ut restituert gjennom sommer og høst, vil ha problem med å tåle en ny hard vinter, og slike planter anbefales å gi en overvintring i drivhus inntil de er i god kondisjon igjen.

De siste tre årene har vi hatt forholdsvis harde vintrer. Vintrene 2009–2010 og 2010–2011 hadde mye vind og tidlig frost med lave minimumstemperaturer i forhold til normalen her (ned mot 11–12 minusgrader), og kanskje verst av alt en sen vinterperiode i mars–april med snø og lave temperaturer. Vinteren 2012–2013 hadde barfrost

fra 1. uke i desember og i 2,5 måneder med temperaturer ned mot 7,5 minusgrader og lite vind. Telen gikk 0,8–1,0 meter dypt, og det har knapt skjedd før. Både desember, januar og februar måned hadde 1–2 uker hver med klarvær og dagtemperaturer (kl 13.00–15.00) på 3–8 plussgrader og sol, mens morgen, ettermiddag, kveld og natt hadde betydelige minusgrader. Dette medførte uttørking for planter uten tildekking eller naturlig skygge. Heldigvis unngikk vi snø og frost i slutten av mars, slik at tidligblomstrende som *R. barbatum*, *R. mallotum*, *R. pocophorum*, *R. lanigerum*, *R. strigillosum*, *R. recurvoides*, R. 'Praecox' og *R. moupinense* fikk blomstre for fullt. Det var et herlig og etterlengtet syn. De to siste årene har jeg mistet flere arter enn noen annen periode tidligere. Det var planter som hadde overlevd både 5 og 10 år ute, men slik er det når naturen utfordres. Det krever tålmodighet, og gjerne et system med reserveplanter for å sikre fortsettelsen.

I min beskrivelse av erfaringene med de ulike seksjonene, underseksjonene og enkeltartene har jeg brukt Cox sin inndeling (engelsk). Planter i de seksjoner og underseksjoner som ikke nevnes, har ikke hatt spesielle problem med den nordvestlandske vinter.

Section Choniastrum
R. stamineum, H2–3, kjøpt i 2003 fra Cox. Har greid seg brukbart fra 2003, men fikk hard medfart siste vinter, og vil få et opphold i drivhus denne vinteren for restituering.

Section Ponticum
Subsection Arborea
R. arboreum pink pale, H3, kjøpt 1992 er blitt vel 2 meter og blomstrer årlig. Fikk litt skade i toppen sist vinter, men ser helt frisk og fin ut nå.

R. arboreum KCSH 0312, H2–3, frøplante fra 2008 er uskadd, men har ikke blomstret ennå.

R. lanigerum, H3–4, frøplante fra 2006 er helt uskadd og har blomstret de tre siste år og har mange knopper for blomstring til våren.

R. lanigerum

Subsection Argyrophylla
R. coryanum, H4, 2300–4300 m i Tibet. Plante fra 2002 som har slitt, og døde sist vinter. Vet at andre sliter med denne arten. Den herdigheten som Cox angir, kan diskuteres. Vil prøve innsamlinger fra høyere nivå.

R. formosanum, H2–3, utplantet i 2013 og ingen erfaring foreløpig. Ole Jonny Larsen har prøvd den på en skjermet plass og mistet den vinteren 2012–2013.

Ingen av de øvrige arter i denne underseksjonen har vært vanskelige.

R. arboreum pink pale

Subsetcion Barbata
R. exasperatum CW 3500 m K. Cox, H3–4, har ikke hatt skader siden utplantingen i 2003. Har foreløpig ikke blomstret, men har et praktfullt bladverk.

De øvrige i denne gruppen har utviklet seg godt gjennom mange år.

Subsection Falconera
R. sinofalconeri, H2–3, vil bli utplantet i 2014. Ole Jonny Larsen har hatt den ute i noen år uten skader. Kenneth Cox har opplyst at arten er mer herdig enn først antatt, og i siste salgskatalog er H4 angitt.

Av de øvrige artene i gruppen er det bare R. arizelum (frøplante fra 2000), H3–4, som har hatt vinterskade.

Subsection Fortunea
R. decorum ssp. *diaprepes*, H3, fra 2004, har periodisk hatt vinterskader, men har overlevd.

R. decorum ssp. *diaprepes*

R. qiaojianense, en spennende ny art med ukjent herdighet. Greide vinteren 2012–2013 uten skader. I årets salgskatalog fra Cox er den oppgitt med H5.

R. serotinum C&H7178, H3–4, fra Cox i 2005, var ca. 2 meter med god jordklump, men døde vinteren 2012–2013 uten noen direkte årsak. Nytt materiale klar for utplanting til våren.

R. x diphrocalyx

Subsection Glischra
R. x diphrocalyx, naturhybrid, H3, fra 2004, fikk betydelige skader vinteren 2012–2013, men lever.
R. glischroides Baravalla, H3–4, fra Cox i 2000, har frosset noe tilbake i alle strenge vintrer, men skyter villig på nytt og er i god stand og blomstrer årlig.

R. glischroides Baravalla

R. glischrum ssp. *rude* CV9524, H3–4, utplantet i 2000, har ikke hatt vinterskader.

R. glischrum ssp. *rude*

R. habrotrichum, RBCE-08 OP, H3–4, utplantet i 2012 og greide seg fint denne vinter. En spennende art.

Subsection Grandia
R. grande, RBGE-klon, H2–3, fra 2002, har ikke hatt vinterskader siden den ble utplantet.

R. macabeanum, H3, er blitt stor og skulle blomstre for første gang i år. Frosten tok knoppene, men ellers ingen skade. Vil blomstre til våren om frosten tillater det.

R. montroseanum, H3, har ikke hatt skader de to siste vintrene.

R. magnificum, H2–3, utplantet i 2012 og fikk store skader i løpet av vinteren og overlevde så vidt. Nye kloner blir utprøvd.

R. protistum, H2–3, overlevde ikke vinteren 2012–2013. Ny klon, ACGV 5728, utprøves neste år.

R. sinogrande, H3, fra 2003 har vokst sakte, men mistet alle bladene vinteren 2012–2013, men skjøt på nytt og ser bra ut.

R. suoilenhense, H2–3, utplantet 2012 og døde av barksprenging i løpet av vinteren. Ny klon utprøves. Ole Jonny Larsen har hatt den ute i to år uten skade.

Subsection Irrorata
R. anthosphaerum ZH–G072, H2–3, går helt fint. Kan ha bedre herdighet enn angitt.

R. araiophyllum ssp. *lapidosum*, H2–3, fra 2007 fikk noe skade i 2012–2013, men ser fin ut. Klonen C&N 5686 død

R. anthosphaerum

vinteren 2012–2013 og er nok mindre herdig.

R. gongshanense, H2–3, fra 2006 døde samme år av sopp. Ikke prøvd senere.

R. irrorata ZH 6082 og en klon fra Taiwan, H3–4, er utplantet i 2013 og bør greie klimaet.

R. kendrickii, H2–3, fra 2004 har hatt delvis barksprenging, men greier seg fint og blomstrer årlig.

R. kendrickii

R. lukiangense aff. ACSN 6062, H2–3, utplantet i 2012 og greide vinteren med få skader.

Subsection Neriiflora
R. coelicum, H2–3, utplantet i 2011 og har overlevd uten spesielle skader.

R. mallotum, H3–4, fra 2002 har ikke hatt andre skader enn at blomsterknoppene har frosset vekk enkelte år.

R. pocophorum, H3–4, fra Cox i 2002, har utviklet seg fint og blomstrer årlig.

R. beanianum og *R. floccigerum*, begge H3–4, har ikke hatt skader etter utplantingen i 2004.
Subsection Parishia
R. elliottii, H2–3, fra Cox i 2003, har blitt en godt utviklet plante og blomstrer årlig. Sannsynligvis mer herdig.

R. floccigerum

R. kyawii, H2–3, utplantet i 2012 og døde samme vinter. Mindre herdig og går sannsynligvis ikke i Norge. Skal prøve på nytt med plante som har bedre utviklet bark. I siste salgskatalog fra Cox er arten nedjustert til H2.

R. elliottii

Section Rhododendron
Subsection Boothia
R. leucaspis, H3, fra 2004, går fint med minimale skader. Cox har nå nedjustert den til H2–3.

R. megeratum Bodnant, H3, fra Cox i 2000, har ikke hatt skader i denne perioden.

R. sulfureum, H3, fra Cox i 2004, fikk en del skade denne vinter, men greier seg vanligvis bra og blomstrer årlig.

R. sulfureum

Subsection Camelliiflora
R. camelliiflorum, H3–4, fra Cox i 2000, har ingen skader og blomstrer årlig.

Subsection Edgeworthia
R. edgeworthii, H2–3, har overlevd et par milde vintrer ute, men blir drivhusplante i fortsettelsen. Cox har nå oppjustert enkelte kloner til H3. Kryss med *R. moupinense* og *R. dendrocharis* greier seg fint uten skader.

R. edgeworthii x *R. dendrocharis*

R. pendulum L&S 6660, H3, fra Cox i 2000, får betydelige vinterskader enkelte år, men med omsorg har den overlevd så langt.

R. pendulum

R. seinghkuense, H2–3, fra 2006, er ikke for norske vintrer (barksprenging) og forblir drivhusplante. Godt utviklet bark er nødvendig for å lykkes.

R. seinghkuense

Subsection Genestieriana
R. genestierianum, H2–3, fra Cox i 2003, fikk betydelig skade i 2011–2012, men etter en vinter i drivhus er den i god stand. Prøver også en ny klon fra Irland.

R. genestierianum

Subsection Maddenia
R. formosum Iteophyllum Group, H3, fra Cox i 2004. Store skader hver hard vinter, men greier seg i normalår og blomstrer villig.

R. formosum Iteophyllum

R. johnstoneanum, H2–3, fra 2004, greier vintrene uten problem. Cox har nå satt den i H3.

R. johnstoneanum

R. liliiflorum EX-Guiz 163, H1–3, fra Cox i 2006. Ble glemt ute i fjor høst og overlevde uten særlige skader. I siste salgskatalog til Cox står den oppgitt med H3–4.

R. liliiflorum

R. lindleyi, H3, fra Cox i 1995. Har overlevd et par milde vintrer ute, men vurderes ikke egnet på friland i Norge fordi blomsterknoppene fryser.

R. maddenii ssp. *crassum*, H2–3, utplantet i 2012 og døde samme vinter. Ny klon utprøves.

R. valentinianum, H3, fra Cox i 1995. Blir sterkt tilbakesatt i harde vintrer.

R. valentinianum

R. valentinioides, H3, døde av barksprenging vinteren 2009–2010 etter et par år i hagen.

R. burmanicum, H2–3, er foreløpig kun i drivhus, men vil bli prøvd ute. Blomstrer villig med store gule blomster som blekner raskt.

Subsection Monantha
En meget interessant gruppe med høstblomstrende (okt–nov.) arter. Alle tre artene står i blomst når dette skrives.

R. concinnoides, H3, fra 2009, greier seg bra. En plante døde av barksprenging vinteren 2012–2013, men greier seg vanligvis fint.

R. concinnoides

R. kasoense

R. kasoense, H2–3, fra Cox i 2006, død av barksprenging vinteren 2010–2011. Ny klon prøves.

R. monanthum

R. scabrifolium var. *spiciferum*

R. monanthum, H2–3, fra Cox i 2003, greier seg best av alle i gruppen.

Subsection Scabrifolia

R. scabrifolium var. *spiciferum*, H2–3, fra Cox i 2004, har slitt og døde vinteren 2012–2013. En mer hardfør klon er også prøvd, men også den døde sist vinter.

R. spinuliferum, H2–3, overlevde siste vinter. Krever ekstra god drenering for å lykkes.

R. spinuliferum

Subsection Tephropepla

R. auritum, H2–3, fra 2004, fikk noe skade sist vinter, men greier seg bra.

R. tephropeplum, H3–4, har gått fint siden 2002.

Subsection Triflora

R. zaleucum, H3, fra Cox i 2005, har ingen skader så langt og er blitt en stor plante.

Section Tsutsusi
R. indicum RBGE, Wilson 7709, H3–4, går bra. *R. indicum* Balsaminiiflorum Group fra København Botaniske Hage er enda herdigere, men er mest sannsynlig en hybrid.

R. serpyllifolium, H2–3, fra 2011, er foreløpig ikke utplantet, men vil bli utprøvd etter hvert.

R. tashiroi og *R. tosaense*, H3–4, var begge plantet for vått og "druknet".

Har også prøvd Pseudovireya *R. rushforthii*, H2–3. Den greide seg bra et par år, men barken er for svak til å unngå barksprenging i harde vintrer.

De siste år har det blitt kjøpt andeler i Jens Nielsen/ Remi A. Nielsen sine siste ekspedisjoner, og frø fra Bent Ernebjerg sine turer til Burma. Det er mange nye ukjente arter i såkassene, så fortsettelsen vil gi mange interessante utfordringer.

På mange øyer og i kystnære områder på Nordvestlandet er det klimatiske forhold for dyrking av sarte rhodoer. Jeg har sett at flere arter som er problematiske i Skottland og England, greier seg rimelig bra her hos oss. Mitt innlegg er ment som en liten inspirasjon til dere som bor i klimagunstige områder på Vestlandet, til å prøve nytt og spennende plantemateriale som er tilgjengelig innen den store rhododendronslekten. Arters oppgitte herdighet er ofte satt basert på dens voksested i naturen. Nye områder i Østen er åpnet for utforsking de siste tiår, og mange kjente arter har også utbredelse i nyutforskede områder med andre naturgitte forhold. Nye arter introduseres stadig fra disse områdene. Angitt høyde på voksestedet er ofte en god indikasjon på hva som kan dyrkes hos oss. De fleste arter med angitt voksested på ca. 3000 m eller mer bør greie seg i våre områder. Jeg har planter med opprinnelse på ned mot 2000 m som greier våre vintrer brukbart. Det årlige markedet for frø er stort og rimelig i alle herdighetsklasser. Å så sine egne planter er spennende og kan anbefales. Hovedutfordringen er å begrense seg i forhold til hvor mye som prikles av hver art, og jeg anbefaler kun 5–10 stk for å kunne ha kontrollen videre. Mulighetene er mange, men for å lykkes med sarte arter må en prøve seg frem. Alle må være forberedt på naturens vrede og tap av planter i løpet av vanskelige vintrer. Tålmodighet er nødvendig, og en eller to reserveplanter anbefales. Lykke til.

R. zaleucum

Mængden af arvemateriale kan variere indenfor en art

Tekst og foto: Hans Eiberg

R. nivale var. *boreale* f. *stictophyllum* (Rhododendron-Haven) (6N)

Arvelig variation har altid været en af mine store interesser, og jeg har da også fået et arbejde indenfor dette emne. Allerede som meget ung blev jeg interesseret i naturens vidunderlige verden, både indenfor flora og fauna. Indenfor rhododendron startede jeg min interesse ved diskussioner med nu afdøde Gert Forum Petersen. Han var forundret over hvorfor to arter ikke kunne krydses indbyrdes, således at der ikke dannedes frøkapsler og frø. Han mente der var hæmmende stoffer i griflen der forhindrede at der kunne ske en befrugtning.

Jeg kendte problematikken, da jeg tidligere har lavet undersøgelser over frøspiring hos orkideer da jeg studerede plantefysiologi og genetik. Jeg fortalte ham at det jo kunne være det var pollenet eller ægget der ikke var formeringsdygtigt pga. kromosomerne. Det er let at undersøge om pollen er levedygtige ved at undersøge dem under mikroskop. Jeg lavede en metode og viste Gert resultaterne, at man kunne få pollen til at danne pollenslanger på en agaroverflade efter ca. 10 timer. Jeg testede så nogle få arter og hybrider, og da jeg viste Gert resultaterne ville han gerne deltage. Resultatet var interessant, idet hybrid-pollen ofte var sterile og især på de selekterede hybrider der sælges kommercielt. Så jeg mente der var uorden i kromosomerne på mange af hybriderne.

Ja, nogle troede på vores resultater og andre mente det var hybrider der var mest fertile i forhold til arterne. Det er jo let at påstå dette, da nogle hybrider i haverne sætter mange kapsler. Men der var god sammenhæng mellem pollenspiringen og frøsætningen, idet de sterile pollen ikke kunne lave frø og moderen hertil sjældent selv kunne producere kapsler. Men ofte kunne de planter der havde ringe pollen godt producere nogle frø.

Jeg fik besøg af Joe Basco, som bor i USA i nærheden af John Perkins (også en rhodoman). Joe var interessert i vores pollenresultater og jeg korresponderede med Yahoo-gruppen for rhododendron-entusiaster om mine resultater og nogle var interesserede, men mente at man kunne overspringe pollentestningen og blot prøve sig frem.

Nogle år efter henvendte webmasteren John Perkins sig til mig, og vi havde en lang diskussion om fertilitet og kromosom instabilitet og de grundlæggende arveregler indenfor dannelsen af frø og pollen. John havde en forbindelse med nogle portugisiske planteforskere som hurtigt kunne måle DNA mængden i cellekerner ved hjælp af flow cytometri og UV-absorption. Man slår simpelthen plantevævet i stykker således at cellekernerne frigøres. Disse indeholder DNA som kan farves og indholdet kan så måles ved at bestråle DNA med UV-lys og måle den efterfølgende fluorescens som dannes. Man kan også farve DNA med stoffer der forøger fluorescensen.

Ved at sende plantesaft med cellekerner gennem et flowcytometer kan man så måle hvor meget DNA der er i de kerner der passerer lysmåleren. Det er kun DNA der fluorescerer ved en bestemt bølgelængde som der måles ved.

En plante kommer oprindelig fra et spiret frø, som igen er dannet udfra et pollenkorn og et æg. Det er sådan at alle andre celler i en rhododendron indeholder 13 forskelligt udseende kromosomer, der har forskellig længde og egenskaber. Vi mennesker har 22 forskellige, samt et X og evt et Y i vores cellekerner.

Det har vist sig meget praktisk at dette sæt kromosomer (N) er doblet til (2N) således at der er en reserve for hvert gen, det har alle højerestående organismer og de kaldes diploide (2N), medens æg og pollen er haploide (N).

Det befrugtede æg er dannet af de to haploide sæt, et fra pollen og et fra det ubefrugtede æg. Planteceller danner pollen og æg udfra den proces der hedder meiose, hvor antallet af kromosomer halveres altså går den modsatte vej dvs. fra 2N til N antal kromosomer.

Arter kontra hybrider
Det er sådan at de fleste rhododendronarter er 2N og det gælder for Hymenanthes (de stedsegrønne storbladede) og de stedsegrønne japanske azalea. Men for de skællede elepidote er der enkelte arter der skilder sig ud. Hvis antallet af kromosomparrene er 3N, 5N eller et ulige antal er planten en hybrid, men man kan ikke afgøre om en plante der har 2N, 4N, 6N eller 8N om det er en art eller en hybrid.

Den normale deling
Meiosens faser. De to kromosomer (blå og rød er et kromosompar). Det blå kan være kommet fra pollen og det røde fra ægget og dannet den plante hvori meiosen senere sker i blomsten.

På figuren ses at en celle er blevet til fire celler til sidst i telofase 2 og at antallet af kromosomer og DNA er halveret. Denne deling kaldes også reduktionsdelingen.

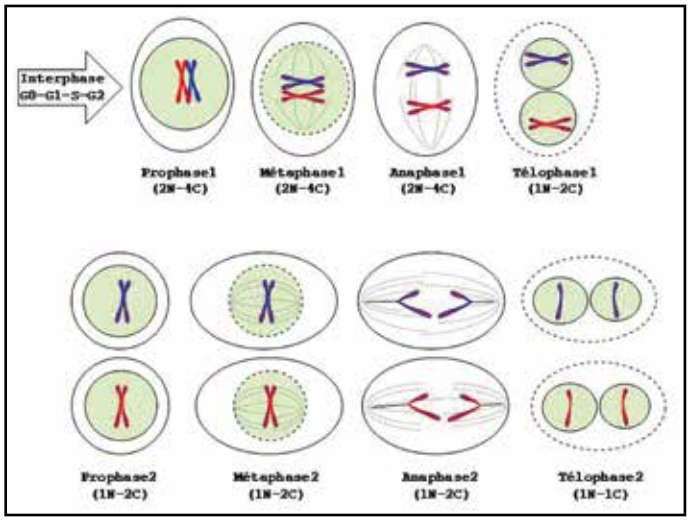

Fejldelinger
Der kan gå noget galt i meiosen. Hvis kromosomerne (blå og rød) indenfor parret ikke ligner hinanden i størrelse vil der oftest komme problemer. Så sker der ingen parring og resultatet bliver at kromosomerne i parret fordeles tilfældigt (non-disjunction).

Delingsmuligheder under meiosen
En celle med 2N antal kromosomer giver efter meiosen 4 celler med hver N kromosomer.
Men i sjældne tilfælde kan et kromosompar ikke adskilles og resultatet kan fx blive et pollen med N+1 eller N-1 kromosomer. Dette kan efter en befrugtning blive en trisomi (2N+1) eller en monosomi (2N-1). Det kan også ske hos mennesker og den hyppigste fejl er mongolisme (trisomi 21 eller Downs syndrom).

En anden meiose fejl er hvis cellen ikke danner de tentråde som ses i figuren under anafasen, så kan kromosomparrene ikke trækkes fra hinanden og resultatet bliver et pollen/æg med 2N kromosomer, som så kan resultere i en 3N (triploid) plante.

Et frø med 2N kan også vokse dårligt på grund af fejl i generne. Ved den almindelige vækst deler cellen sig til to ved en mitose og hver celle ligner den oprindelige. Hvis der er for meget ustabilitet i generne vil planten mistrives eller dø. Nogle gange vil planten overvinde denne ustabilitet ved enten at tabe nogle kromosomer (mitotisk non-disjunction) eller ved at undlade at dele cellen efter at kromosomerne er fordoblet , og man får en plante der er 4N (tetraploide). Denne sidstnævnte effekt kan laves ved at behandle celler med colchicin, som er almindelig ved planteforædling.

Hvad nytte er der for planten ved at ”undlade at” reducere antallet af kromosomer (meiosen) under dannelse af

gametre (pollen og æg)? eller ved at fordoble genomet under mitosen? Det viser sig ved utallige undersøgelser, at der i samme art findes populationer med tetraploide (4N) og diploide (2N) planter og de tetraploide vokser hyppigst i de alpine zoner, medens de diploide vokser i lavlandet. Forklaringen har været at den øgede UV stråling ødelægger generne og så er det bedre at have fire kopier af hvert gen (4N), og der kan ødelægges tre gener uden at egenskaben går tabt, således at planten dør. Dette er også i overensstemmelse med at planter regulerer vækst ved at fordoble antallet af gener for samme egenskab. Denne fordobling kan medføre enten hurtigere vækst eller ofte også langsommere alt afhængig af, om generne hæmmer eller fremmer væksten. En anden fordel er at forsvaret mod skadedyr kan forøges, men bagsiden er at væksten kræver den dobbelte energi for at syntetisere den dobbelte mængde af gener.

Vores undersøgelser med John Perkins har afstedkommer flere interessante og uventede resultater.
John Perkins etablerede et samarbejde med João Loureiro der har et laboratorie i Portugal og sendte prøver af hybrider hertil. Året efter kontaktede John Perkins Hans Eiberg der havde arter, Kristian Theqvist som havde hårdføre hybrider og Marc Colombel, som muligvis havde polyploide hybrider og det syntes at være en succes. Året efter blev også Ole Jonny Larsen kontaktet da han også havde mange arter.

Nogle resultater er:
R. columbianum har man ment var en hybrid mellem *R. neoglandulosum* (4N) og *R. tomentosum* (4N). Men *R. columbianum* har kun 2N så *R.* x *columbianum* har nu fået artsstatus. Denne diploide plante klarer sig også dårligere end de tetraploide artsfæller i den danske vinter. Flora of North America omhandler denne som en ren art.

En *R. rubiginosum* var. *desquamatum* form, som jeg fandt i Sichuan i 2004, var noget svær at bestemme på stedet for mig, idet den lignede en mellemting mellem de fire nærtstående arter: *R. rubiginosum*, *R. polylepis*, *R. bracteatum* og *R. heliolepis*. Disse fire arter har alle 4N til 6N, medens det viste sig at min plante kun har 2N. Måske er

R. nivale var. *boreale* f. *ramosissimum* (Remi Aleksander Nielsen) (4N)

R. nivale var. *boreale*, Beima Shan (4N)

denne form en forfader til Heliolepia og de andre arter i subsektionen er dannet udfra denne ved kromosomfordobling? Måske vil denne 2N form blive udtaget fra *R. rubiginosum* og blive en selvstændig art, da den fx har smallere blade.

R. nivale er en art der vokser i Himalaya, som har enten 2N, 4N eller 6N. De mere opretvoksende former er f. *nigropunktata* og f. *strictophyllum* der har 6N og vokser ved ca. 4500 m, medens de lavere voksende *R. nivale* var. *boreale* (3000 m, Sichuan) kun har 2N, medens *R. nivale* var. *nivale* fra Sikkim ved 4000–5000 m og BeimaShan (4500 m) har 4N, her betyder højden måske ikke meget for antal kromosomsæt, men mere at de er isoleret fra hinanden og er anderledes i kromosomtal end dem de vokser sammen med.

For andre Lapponica er der ingen rigtig rettesnor, fx den største Lapponica er *R. cuneatum* der har 6N, men det har *R. amundsenianum* og *R. capitatum* også. Interessant er at *R. russatum* har 4N, medens *R. rupicola* har 2N og her er det kun skæl på ydersiden af blomsten, der er nøglen til at skelne arterne fra hinanden.

"Ledum" nu rhododendron, vokser både i Canada, Grønland, Norge og østover gennem Russland helt til Japan og kan have forskelligt kromosomantal. Canadaformen af *R. subarcticum* er blevet tolket til 4N, medens den grønlandske form tilsvarende til 2N. Også Ole Johnnys *R. subarcticum* fra Aleksandra Berkutenco (Seeds of Sibiria) var forskellig fra *R. tomentosum*. De fleste Ledum har 50 % mere DNA i forhold til de rhododendron, der er diploide (2N). Det er *R. tomentosum*, *R. diversipilosum*, *R. groenlandicum* og *R. neoglandulosum*. De kan tolkes, som om de er 3N, men det er sikkert en forkert tolkning. Mit gæt er at nogle af kromosomerne har to sæt af hver (som normalt), medens andre kromosomer er der af fire i parret, så gennemsnittet er 3N. Men da de er fertile må de have et lige antal kromosomer i hvert par og tolket til 4N.

R. wongii har ligesom *R. flavidum* 8N, medens den påståede fader *R. ambiguum* er 6N. Det er dog svært at bestemme ploidi graden for planter over 4N. Udfra undersøgelserne skønnes det at *R. wongii* er en selvstændig art.

Det er meget fordelagtigt at arter kan øge eller reducere deres DNA mængde, alt efter miljøets art. Da arterne ikke har fordel af hybridisering i naturen med andre arter, så vil arter med forskelligt DNA mængde være beskyttet mod en hybridisering, hvis de vokser i samme lokalitet og blomstrer samtidigt. Ellers vil hybridisering ofte medføre at begge arter dør over tid på små lokaliteter. Ellers isolerer arterne sig fra hinanden ved at vokse i forskellig højde, blive bestøvet af forskellige insekter/fugle eller blomstrer på forskelligt tidspunkt. Polyploidisering indenfor en art vil isolere de 2N og 4N planter fra hinanden så der ikke let kan ske genudveksling. Det er det første trin til at separere en population af samme art i to dele, så der kan opstå en ny art efter millioner af års isolation. Blot fordi der i en art *(R. nivale)* er både 2N, 4N og 6N, behøver de ikke på nuværende tidspunkt at blive delt op i 3 arter blot pga. DNA mængden er forskellig uden der er vigtige morfologiske forskelle.

I naturen vil et kryds mellem en 2N og 4N selvom de tilhører samme art ikke være vellykket. Hvis der kommer frø og de spirer til planter vil disse være svage i forhold til andre planter og vil uddø. I haver under kærlig pleje kan nogle af planterne overleve. Planteforædlere og amatører elsker at lave disse kryds og håber på de kan skabe bedre planter, men oftest er de rene arter mere robuste.

R. nivale var. *boreale* fra lavere højde i Sichuan (2N)

Hybrider

Vi laver jo hybrider i foreningen og vi ved, at det undertiden er svært at lave bestemte F1 kryds. Forskellen mellem DNA mængden på forældrene kan give en forklaring på at krydset ikke giver så mange frø. Kun arter med samme DNA mængde giver maksimum af frø, medens triploide hybrider ikke kan finde ud af at lave nogle. Hvis de på en eller anden måde bliver stressede og laver først 6N, som reduceres til 3N pollen/æg. Men mængden af disse frø er minimale.

John Perkins har vist at 2N x 4N kan give 3N afkom, som så oftest er helt sterile, men der er nogle få der er fertile. Afkommet her har efter dette kryds 3N x 2N-> 2½N, altså en mellemting, som er usædvanligt for at kunne overleve. Også krydset mellem en fertil 3N og en 4N giver en mellemting. 2N x 6N kan give 4N afkom der er fuldt fertilt. Marc Colombel havde mange polyploide hybrider og ved selektion for de bedste planter bliver polyploide planter oftest valgt. Det stemmer med mine egne pollenspiringsforsøg at hybrider der sælges kommercielt ofte er sterile.

Man kan udfra de skæve kryds hvor resultatet bliver en stor ubalance som 2½N eller 3½N, konkludere at planter er bedre istand til at eksperimentere, måske også fordi planters regulering af enzymkonzentrationer går på simpel duplikation og ikke den mere besparende DNA mængde som hos dyr og mennesker, hvor reguleringen sker med specielle korte sekvenser.

På hjemmesiden til den danske rhododendronforeningen (www.rhododendron.dk) under nogle af sektionerne er polyploidi status beskrevet. Det gælder for Lapponica, Triflora, Cinnabarina og Ledum. I de øvrige sektioner (undtagen Vireya) er der mest diploide arter.

DNA målingerne fortsætter også i 2014 og John Perkins håber at ARS giver støtte til gruppen i Portugal til projektet. Næste projekt er undersøge Vireya subsektionen, hvor man mener at de forskellige arter her også kan være forskellige i deres DNA mængde.

Våronn med Jan Rune!

Her deler Jan Rune av sin kunnskap og forteller om hvordan han har våronn i egen hage. Jan Rune Hesjedal er medredaktør av Lapprosen. Der har han vært engasjert siden nr. 2/2006, da han meldte seg frivillig til arbeidet. Han ønsket å lære mer om rhododendron, og det har han virkelig gjort. Siden han kjøpte sin første bok om rhododendron: "Rhododendron for alle" av Gunnar Gilberg i 1994, via arbeid i DnR lokalt og nasjonalt og gjennom alt sitt systematiske arbeid i egen hage (overtatt i 1974), har han samlet stor kunnskap om emnet rhododendron.

Kalking

Jan Rune starter våren med en grundig inspeksjon av hagen. Han ser etter knopper og hva som skyter. Hva har overlevd av nyplantinger, hvordan har plantene generelt klart seg, og hvor må det settes inn tiltak?

Gjødsling

Gjødslingen foregår i tre omganger. Først gir han alle rhododendron i hagen en neve eller to med kalk. Ja, du leste riktig – kalk. Dette er et tips han har stor tro på, og som han plukket opp fra Peter Cox, som også gjorde dette. Han ser at det fungerer, men har ikke en helt klar teori om hvorfor. En uke eller to etter at kalken har trukket inn i jorden ved naturlig hjelp av regn (alltid lurt å gjødsle når det er meldt nedbør), går han på med en ny runde. Denne gang med fullgjødsel. Så går det rundt 14 dager til med "regnbehandling" før han begynner på sin tredje og siste gjødslingsrunde. Det er sin egen kompost han til slutt sprer ut i et rikelig lag på 8–10 cm rundt hver plante. Nå er gjødslingen gjennomført, og det blir ikke mer "mat" dette året.

Komposten

Jan Rune har bygget opp sitt eget kompostsystem. Dette er en lang binge for kaldkompost, delt i tre. Det gir en treårig sirkulasjon. Først tar han bort topplaget (avklipp fra klematis, ulike grener og noen liter ripsbær fra Elnas siste safting) fra det ferskeste materialet. Så arbeider han seg gjennom bingene. Han starter med den med det eldste materialet (minst 3 år gammelt). Først blir materialet sollet (sortert) gjennom en stor sikt. Det ferdig siktede og eldste materialet er naturligvis det som fordeles ut til alle plantene. Bingene holder gode mål, så han har rikelig med kompost. Deretter løfter han over alt materialet fra binge to til en og fra tre til to. Slik får han luftet og snudd på all komposten flere ganger før den blir brukt, og han har igjen ledig plass i siste binge til ny kompost. Han har også bygget et flott skråtak over kompostbingene sine. Dette tar seg bra ut, men han har i ettertid kommet fram til at komposten trenger jevnt tilgang av nedbør/fukt. Det er løst ved å installere et sprinkleranlegg. Taket var for fint, og det lå for mye arbeid bak til at han ville fjerne det igjen.

Overrisling av kompost

50 prosent synsing

Jan Rune har mange års egen erfaring, dels erfaring gjennom foreningsarbeid i DnR og Rhodo Vest, i sitt mangeårige arbeid med Lapprosen, reiser og besøk hos andre, samt alt han har lært gjennom å lese litteratur og diskutere rhododendron. Selv sier han at alt han gjør er basert på 50 prosent erfaring og 50 prosent synsing. Han følger sine overbevisninger, selv på områder der mange er uenige. Vi kan følge og tro på hans metoder, eller vi kan følge egne eller andres ideer. Uansett hvilke teorier vi velger å følge, er det spennende å høre om hans erfaring og synsing. Han er en grundig og metodisk mann som prøver ut sine teorier og ser hvor de fører ham – eller rettere sagt hans flotte samling med rhododendron.

Noen av hans teorier

Under vår runde i hagen ser vi på en liten plante som er blitt gnagd på. Snutebille som går på rhododendron. Jan Rune hevder at dette er hans eneste plante som er angrepet av snutebiller, og at årsaken må være en død trestubbe under forråtnelse like ved siden av. Det er her snutebillen yngler og formerer seg. Så stikker den bortom nærmeste rhododendron for et måltid. Det er ulike teorier knyttet til hvorfor mange storbladete rhododendron får skader ytterst i bladene og danner såkalte papegøyenebb. Det er teorier som vårfrost og sensitivitet for vind. Jan Rune mener at det skyldes overgjødsling. De storbladete er sensitive for gjødsel og vil ha lite til ingenting av det. Når rhododendron får brune og tørre spisser på bladene, skyldes dette også at de har fått for mye gjødsel. Trapp ned på det, eller kutt det helt ut. *Rh. pseudochrysanthum* er en rhododendron som ikke tåler gjødsel.

Snutebille

Grendød

En annen teori er knyttet til grendød. Når du ser at det er nesten ingen tilvekst på enkelte grener og bladene er betraktelig mindre enn på friskere grener, anbefaler han en kraftig beskjæring. Tidligere har han tenkt at planten ikke har trivdes på plassen der den er satt ned, og har prøvd å flytte den. Grendød og dårlig tilvekst har fortsatt. Han har satt ned en ny plante i det samme hullet, og denne har trivdes godt. Altså kan det ikke være vokseplassen som er årsaken. Gjennom sin erfaring og synsing har han kommet fram til at grendøden skyldes skader på hele eller deler av rotsystemet, som derved slipper til sopp- eller virusangrep. Så selv om de har et grunt rotsystem, vær forsiktig med det lille de har, når du flytter på dem. Han demonstrerer hvordan han beskjærer planter med en håndsag, stønner litt over de harde grenene og innrømmer at han ville brukt elektrisk sag om ikke jeg hadde vært til stede. Jeg er ikke sikker på om det er pga høy lyd, eller om bruddene blir penere ved håndsaging. Jan Rune viser meg tverrflaten på en avkuttet gren. Den har en markant mørkere farge i ytre kant innenfor barken. Her, i kambiumlaget, ligger ledningsvevet som fører næring til alle deler av planten. Sirkulasjonssystemet blir skadet av sopp, og planten får ikke næringen skikkelig ut i grenene. Jeg ser ikke så godt hvordan tilveksten er rammet, utover de lange, bare grenene med blader kun ytterst, før han holder en av de avsagde grenene opp mot det friske nyskuddet som han lar stå igjen på planten. Da ser jeg hvor mye mindre bladene er på den syke grenen.

Soppangrep

Dårlig tilvekst

Det aller helligste

Å komme inn i hans drivhus hvor han driver med formering og foredling, føles alltid som å få tilgang til det aller helligste. Der står de små plantene i velordnete rekker og strutter av livslyst, og med et bredt og spennende utvalg. Han driver med alle typer formering, som stiklingsformering, frøformering, luft- og jordformering. Jan Rune lager også sine egne kryss. Det meste ser det ut til at han har godt grep på, men han klager selv på utfordringer – som å vanne riktig. For mye vann fører til klogging, dvs jorden blir så kompakt at røttene ikke får nok oksygen, mens for lite vann fører til uttørking, og begge deler kan føre til de små plantenes død.

I drivhuset

Det er spennende å høre på ham når han forklarer sine metoder. Jan Rune er flink til å forklare mens han viser i praksis hvordan han gjør det han forklarer. Jeg drar hjem, litt klokere og alltid full av glede etter et besøk hos Jan Rune. Han liker å vise fram og fortelle om hagen sin, så et hagebesøk hos ham kan virkelig anbefales.

Informasjon fra

Den norske Rhododendronforening

Innkalling til årsmøte

Tid: **Lørdag 24. mai 2014 kl 12.00**
Sted: Arendal Maritime Hotel

Dagsorden:

1 Valg av dirigent
2 Valg av referent og valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen
3 Årsberetning 2013
4 Regnskap 2013
5 Innkomne saker
6 Fastsettelse av kontingent for 2015. Styret foreslår kr 300 for enkeltmedlem og kr 425 for familiemedlemskap. Grunnlaget for økningen er økte utgifter til redaksjonen i Lapprosen og internettredaktør, samt økt reisetilskudd til fellesstyremøte og årsmøte.
7 Budsjettforslag 2014
8 Fastsettelse av andel årskontingent til lokallagene for 2015. Styret foreslår samme sats som i 2014.
9 Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer
10 Valg av revisor
11 Valg av valgkomité
12 Fastsettelse av tid og sted for neste årsmøte

Forslag til flere saker som ønskes tatt opp, må være innkommet til styret (kontaktinfo, se side 2) senest 3 uker før årsmøtet – innen 3. mai.

Etter årsmøtet:
Foredrag ved Karl Fredrik Lundberg – "Hageglede"
Kl 16.00 Lunsj om bord på seilskipet "Solrik". Rundtur i Grimstads skjærgård.
Kl 20.00 Årsmøtefest med middag på Arendal Maritime Hotel.

Søndag 25. mai 2014:
Kl 10.00–12.30 Hagebesøk hos Gudrun og Audun Arne, Kathrine og Lasse Lyngstad og Inger Lise Fonneland og Dag Pettersen.

Fullstendig program for årsmøtehelgen 23.–25. mai 2014, se Lapprosen nr. 1/2014 side 20.

Kontakt vedrørende arrangementet:
Gudrun og Audun Arne: auduarne@frisurf.no eller tlf 454 47 001.

Hjertelig velkommen!
Styret i DnR

Årsberetning 2013

Den norske Rhododendronforening har 4 lokalavdelinger:

Rhododendron Vest med sete i Bergen
Rhododendron Sør-Vest med sete i Stavanger/Jær-regionen
Rhododendron Sør med sete i Arendal/Kristiansand
Rhododendron Øst med sete i Oslo

Lokalavdelingene har sine egne styrer. De arrangerer medlemsmøter med foredrag, kurs, fellesturer og utflukter til kjente rhodohager, med plantebytte og salg av rhododendron. Lokallagene fungerer godt og aktiviteten er høy. Se årsmeldingene i Lapprosen 1/2014.

Foreningens årsmøte holdes vekselvis hos en av lokalavdelingene. En meget vellykket årsmøtehelg ble arrangert av Rhododendron Øst på Sørmarka ved Oslo 24.–25. mai. Se referatet i Lapprosen 3/2013.

Styrets sammensetning etter årsmøtet 25. mai 2013

Harald Kårtveit	leder
Gunnar Breivik	nestleder
Bjørg S. Rasmussen	kasserer
Lin Didriksen	sekretær
Mona Yvonne Espeland Lothe	styremedlem
Torolf Juvik	varamedlem – leder Rhododendron Vest
Reidar Vigrestad	varamedlem – leder Rhododendron Sør-Vest
Audun Arne	varamedlem – leder Rhododendron Sør
Ebba Holmboe	varamedlem – leder Rhododendron Øst
Revisorer	Kim Lingjærde og Ole B. Vikøren
Valgkomité	Anna-Karin Breivik, Terhi Pousi og Frode Harnes

Styrets arbeid: Det har vært avholdt 4 styremøter, hvorav fellesstyremøtet 12. januar var med lokal-avdelingenes representanter til stede. Redaksjonen av Lapprosen har vært representert på alle møtene. 57 saker har vært til behandling.

Planteimport: Det ble igjen administrert planteimport fra Glendoick Gardens, Skottland. 364 planter ble pakket og sendt videre til 31 medlemmer. Koordinator: Harald Kårtveit.

Frøformidling: Det ble tilbudt 11 frønumre og sendt ut 4 bestillinger. Frøforvalter: Jan Valle.

Lapprosen: Medlemsbladet gis ut 3 ganger i året. Hvert nummer i 2013 hadde 32 sider. I tillegg til viktig medlems-informasjon ble det trykket 28 artikler og 141 bilder. Disse ble levert av 18 medlemmer/forfattere. Alle numre av Lapprosen er tilgjengelige også på hjemmesiden. Redaksjonen besto av Jan Rune Hesjedal, Ebba og Jens Holmboe.

Hjemmesiden: Besøkstallene på www.rhododendron.no øker fortsatt. Statistikk for siste året viser 225 besøk daglig, det vil si 6700 besøk hver måned. Redaktør for hjemmesiden er Vidar Winsnes.

Økonomi: Laget har god økonomi og kostnadskontroll. Egenkapitalen er noe lavere enn de foregående årene. Dette skyldes at noe kapital er bundet opp i bokprosjektet ”Min rhododendronhage”. Egenkapitalen pr. 31.12. 2013 var kr 169 756,45.

Medlemstall: Pr. 31.12. 2013 var det registrert 405 medlemmer, altså det samme som i 2012. Vest hadde 164, Sør-Vest 55, Sør 49, Øst 95, og landet for øvrig 33 medlemmer. I tillegg hadde vi 9 utenlandsmedlemmer. Medlemsregister: Ebba Holmboe har siden årsmøtet hatt ansvaret for medlemsregisteret og gjennomgått/revidert det i forbindelse med innføringen av familiemedlemskap fra 1. januar 2014.

Samarbeid: Bladbytte med alle nordiske rhododendronforeninger.

TAKK

En stor takk til alle som i løpet av året har bidratt med og utført oppgaver for å ivareta og utvikle foreningen til glede for alle medlemmene i Den norske Rhododendronforening.

Regnskap 2013

INNTEKTER	2012	**2013**	Budsjett 2013
Kontingenter	109609,80	112336,65	116875,00
Diverse inntekter	460,00	550,00	500,00
Annonser	11625,00	12750,00	12750,00
Renteinntekter	5112,00	5767,00	4500,00
Medlemssalg plantekjøp Skottland	49608,91	76528,65	76528,08
Bokutgivelse		47900,00	20000,00
Tur	262000,00		
Underskudd		-18150,62	
Sum	176415,71	**535982,92**	231153,08

UTGIFTER	2012	**2013**	Budsjett 2013
Kontingent andel Rhodo Sør	2400,00	3606,25	3606,25
Kontingent andel Rhodo Øst	5000,00	4756,25	4756,25
Kontingent andel Rhodo Vest	7850,00	6306,25	6306,25
Kontingentandel Rhodo Sør-Vest	2850,00	3781,25	3781,25
Porto og gebyr	18578,68	18621,76	17000,00
Rekvisita og kontorutgifter	872,00	1239,90	2000,00
Utgifter til webside	1268,00	1268,00	1268,00
Tilskudd webredaktør	0,00	2500,00	2500,00
Møter/arrangementer	14005,50	36258,02	30000,00
Styremøter	3577,00	2500,00	
Reiseutgifter	4797,50	2012,00	5000,00
Gaver og oppmerksomheter	2094,60	1771,00	2500,00
Medlemsblad	52350,00	53550,00	54000,00
Tilskudd redaktør/redigering Lapprosen	5000,00	5000,00	5000,00
Utgifter plantekjøp i Skottland	44475,34	67297,81	67297,81
Bokutgivelse		62500,00	20000,00
Tur	261937,43		
Diverse utgifter/annonse i Hageglede	1875,00		500,00
Overskudd	12999,09		3137,27
Sum	176415,71	**535982,92**	231153,08

Eiendeler:	**2012**	**2013**
Innestående i bank, foliokonto	4 564,32	4 389,05
Innestående i bank, sparekonto	183 342,75	165 299,40
Innestående i bank, bokprosjekt		68,00
Sum	187 907,07	**169 756,45**

Gjeld/Egenkapital:	2012	**2013**
Egenkapital 01.01.2014	174907,98	187907,07
Overskudd	12999,09	
Underskudd		-18150,62
Sum	187907,07	**169756,45**

Bergen 31.12.2013/18.03.2014

Harald Kårtveit
leder

Bjørg S. Rasmussen
kasserer

Kim Lingjærde
revisor

Ole B. Vikøren
revisor

Revidert regnskap fremlegges på årsmøtet!

Planteimport fra Skottland 2015

DnR vil igjen prøve på planteimport fra Glendoick Gardens i Skottland.
Transporten blir foretatt av Bring med båt til Bergen og tar en drøy uke.
Til medlemmer andre steder i landet tar det ytterligere 2–3 dager med posten.

Medlemmene betaler en pris som tilsvarer faktiske utgifter pluss 10 prosent påslag for å dekke administrasjonsutgifter for DnR.

Du kan finne oversikten over tilgjengelige planter på www.glendoick.com – der kan du også bestille katalogen deres.

For at vi skal kunne få mest mulig av det vi bestiller, settes bestillingsfristen til 1. september 2014.
Bestillingene vil bli videresendt til Glendoick etter hvert som de kommer inn. Grunnen til den tidlige fristen er at da vil flere kunne få det de bestiller. Bestillinger som kommer etter fristen, blir likevel ettersendt.

Bestilling sendes til:
Harald Kårtveit
Vestsidevegen 796
5363 ÅGOTNES
eller haraldkartveit@hotmail.com

Nye medlemmer

Styret ønsker følgende nye medlemmer velkommen i foreningen:

Marit Friberg	Nordgardsleitet 82	5137 MJØLKERÅEN
Solveig Stokkevåg	Vasstrandvegen 101	6011 ÅLESUND
Birger Bergland	Åsenvegen 2	3825 LUNDE
Liv Brandsøy	Brandsøysundet 20	6900 FLORØ
Dag Gjerstad	Jægerbakken 8 C	5042 BERGEN
Evy Ågotnes	Brunnane 14	5363 ÅGOTNES
Sissel Lie	Elvabakkvegen 45	5360 KOLLTVEIT
Kjersti Toppe	Slettevikvegen 24	5124 MORVIK
Thyra Kleppe	Turveien 19	4879 GRIMSTAD
Arnt Larsen	Homstad Gård	7863 OVERHALLA
Kine Turid Næss	Konvallveien 2	1545 HVITSTEN
Solveig Johanne Algrøy	Træna 24	5363 ÅGOTNES
Elin Synnøve Vinje	Ombersnesveien 22	3960 STATHELLE
Svein Hallan	Kroksveien 26	3050 MJØNDALEN
Jan I Eliassen	Øvsttunlia 28	5223 NESTTUN

Vårt nye familiemedlemskap har gitt oss mange nye medlemmer. Ektefeller/samboere har blitt med, og noen ektepar/samboere har endret fra to enkeltmedlemskap til familiemedlemskap. Vi ønsker våre familiemedlemmer velkommen:

Svein A. Halvorsen Marianne Halvorsen	Arne Meidells vei 14	1721 SARPSBORG
Ole Petter Vik Kari Vik	Østenstadlia 3	1392 VETTRE
Haavard Østhagen Liv Borgen	Stordamveien 21 B	0671 OSLO
Haldis Kristin Hovland Roy Hovland	Hovlandsvegen 88	5443 BØMLO
Inger Skarpenes Helge Fjellbakk	Furutoppen 6	4847 ARENDAL
Bodil Johannesen Øystein Johannesen	Brunlanesveien 197	3267 LARVIK
Kerstin Karlsen Ole Tjugen	Tellevikvegen 34	5107 SALHUS
Egil Korsnes Haldis Villanger Korsnes	Brendhaugen 2	6013 ÅLESUND
Gunnar Gilberg Ingebjørg Gilberg	Løbergsalleen 22	5073 BERGEN
Anfin Johan Nystrøm Gerd Nystrøm	Mosebakken 25	1352 KOLSÅS
Aslaug Haugland Jan Henrik Haugland	Hundsnesvegen 102	4130 HJELMELAND
Inger-Lise Fonneland Dag Olav Pettersen	Mellomveien 11	4870 FEVIK
Magne Sandvik Ingrid Sandvik	Engevik	5419 FITJAR
Øystein Tøsdal Marianne Tøsdal	Øvre Krohnåsen	5239 RÅDAL
Jan Mostrøm Alexander Grüner	Karl Pedersensvei 55	1450 NESODDTANGEN
Anne Marie Falck Finn Falck	Skilsøveien 357	4818 FÆRVIK

Informasjon fra DnR avdeling Vest

Protokoll fra årsmøte 2014

Sted: Møtelokalet til Lions Club Fana, Østre Nesttunvei 10
Tid: Tirsdag 18. mars kl 18.30–19.05

Til sammen 37 frammøtte. Torolf Juvik ønsket velkommen til årsmøtet. Det var ingen merknader til innkallingen eller saklisten.

Sak 1: Valg av møteleder
Olaf Hammersland ble valgt til møteleder.

Sak 2: Valg av referent
Terhi Pousi ble valgt til referent.

Sak 3: Valg av tellekorps og 2 medlemmer til å underskrive protokoll
Kirsten M. Storheim og Bjørn Moe ble valgt til tellekorps og til å underskrive protokollen.

Sak 4: Årsmelding
Årsmelding (se Lapprosen 1/2014) ble lest opp av Torolf Juvik.
Årsmeldingen 2013 ble enstemmig godkjent.

Sak 5: Regnskap og budsjett
Regnskap og budsjett ble gjennomgått av Terhi Pousi.
Revisjonsmeldingen ble fremført av Grete Nygård.
Regnskapet for 2013 og budsjettforslaget 2014 ble godkjent.

Sak 6: Innkomne forslag
Det var ingen innkomne saker.

Sak 7: Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer
Bjørg S. Rasmussen la fram valgkomiteens forslag, som ble enstemmig godkjent.
Styret for Den norske Rhododendronforening, avd Vest for 2014 er følgende:

Leder:	Tor Jan Ropeid	1 år, ny
Styremedlemmer:	Anne Marie Aronsen Storebø	2 år, gjenvalg
	Astrid Jacobsen	2 år, ny
	Terhi Pousi	ikke på valg, fortsetter 1 år
	Håkon Morvik	ikke på valg, fortsetter 1 år
Varamedlemmer:	Maria Fett	1 år, gjenvalg
	Jan Valle	1 år, gjenvalg
	Jan Rune Hesjedal	1 år, ny

Sak 8: Valg av revisor

Revisor for 2014:	Grete Nygård	1 år, gjenvalg

Sak 9: Valg av valgkomité

Valgkomité for 2014:	Torolf Juvik	1 år, ny
	Sølvi Søfteland	1 år, ny

Etter avsluttet årsmøte takket Torolf Juvik møtedirigent Olaf Hammersland, de nye tillitsvalgte ble ønsket velkommen og rhododendronmøteklubben ble overlevert til Tor Jan Ropeid. Torolf takket de avtroppende tillitsvalgte Egil Sæle, Frøydis Oen, Anna Karin Breivik og Bjørg S. Rasmussen, samt alle som ga gevinster til loddsalg i 2013: Jan Valle, Jan Rune Hesjedal, Håkon Morvik, Ebba og Jens Holmboe, og Arboretet og Botanisk hage, Milde. Harald Kårtveit, leder i DnR, takket Torolf for den store innsatsen han har gjort for rhodoaktivitetene i Vest gjennom mange år.

Ole Jonny Larsen holdt foredrag "Gjensyn med Yunnan" – en glimrende fortelling om rhododendronturen 2013 i Kina.

Boksalg *Min rhododendronhage* og signering. Kaffeservering imellom to bolker og plantelotteri til slutt.

Store Milde, 24. mars 2014

Terhi Pousi	Kirsten M. Storheim	Bjørn Moe
referent	underskriver	underskriver

Informasjon fra DnR avdeling Sør

Protokoll fra årsmøtet 12. mars 2014

Leder Audun Arne ønsket velkommen og foresto årsmøteformalia.
Frode Harnes ble valgt til møteleder. Gudrun Arne ble valgt til referent.
Greta Akselsen og Inga Olsen ble valgt til å underskrive protokoll.

Årsmøtesaker:

1 Innkalling
Vedtak: Innkalling enstemmig godkjent.

2 Årsmelding
Leder leste styrets årsmelding, som også sto i Lapprosen 1/2014.
Vedtak: Årsmeldingen enstemmig godkjent.

3 Regnskap
Kasserer Vidar Olsen gjennomgikk revidert regnskap for 2013.
Vedtak: Avdelingens regnskap for 2013 enstemmig godkjent.

4 Budsjett
Vidar Olsen presenterte forslag til budsjett for 2014.
Vedtak: Forslag til budsjett for 2014 enstemmig godkjent.

5 Valg
Gudrun Arne presenterte valgkomiteens forslag.

Styremedlemmer	
Kathrine Lyngstad	Sitter til årsmøtet i 2015
Audun Arne	Sitter til årsmøtet i 2015
Vidar Olsen	Gjenvalg for 2 år, til årsmøtet i 2016
Per Evensen	Ny. Velges for 2 år, til årsmøtet i 2016
Leder for 1 år	Audun Arne
Varamedlemmer	
Frode Harnes	Sitter til årsmøtet i 2015
Nina Gjermundsen	Gjenvalg for 2 år, til årsmøtet i 2016
Valgkomité	
Anne Brit Evensen	Sitter til årsmøtet i 2015
Gudrun Arne	Gjenvalg for 2 år, til årsmøtet i 2016
Revisor	
Knut Gjermundsen	Gjenvalg for 1 år, til årsmøtet i 2015

Vedtak: Valgkomiteens forslag ble i sin helhet vedtatt med akklamasjon.

6 Innkomne forslag
Ingen innkomne forslag.

7 Fastsettelse av tid og sted for neste årsmøte
Vedtak: Neste årsmøte fastsatt til 11. mars 2015

Etter det formelle
Ovin Udø holdt et meget interessant bildeforedrag om alpinplanter og anlegg av spaltebed.
Audun hadde med en bunke Lapproser og henviste til informasjon, bl.a. om familiemedlemskap, boka om rhododendronhager, årsprogram, etc. Så var det bevertning og utlodning.

Arendal, 16. mars 2014
Gudrun Arne, referent Greta Akselsen, underskriver Inga Olsen, underskriver

Informasjon fra DnR avdeling Sør

Årsprogram 2014

(ajourført)

07. mai	**Dugnad hos Brit Marit Knudsen,** Haumyrveien 36, Kristiansand, fra kl 18.00. Tlf 47 63 33 67 / 380 46 231.
11. mai	**Vårmarked på Dømmesmoen.** Stand med info/salg fra kl 12.00.
14. mai	**Dugnad på Dømmesmoen,** fra kl 18.00. Utplanting av et antall rhodoer.
23.–25. mai	**Årsmøtehelg DnR** i Arendal.
31. mai–1. juni	**Stand hos Lundberg Planteskole.** Generelt om stell og vedlikehold av rhododendron.
04.–06. juni	**Busstur til Plantemarked i Geografisk Have i Kolding.** Tidligere annonsert i Lapprosen 1/2014.
11. juni	**Hagebesøk hos Anna Krakstad,** Krakstadveien 92, Arendal, kl 18.00. For de som trenger hjelp med veien, frammøte Harebakken kl 17.45.
Uke 25	**Tur til Vidar Olsen i Fyresdal.** Info tlf 454 47 001.
06. september	**Høstmøte.** Stinta skole, Arendal, kl 11.00. Foredrag v/Anneli Rose Bengtson: Hageplanlegging, hvordan utvikle kreativitet og finne sin egen form. Vi opprettholder tradisjonen med stikking, bytting av stiklinger og poding. Nybegynnere får opplæring. Ta med utstyr, potter/kasser, plastposer, kniv, tusj, merkepinner. Foreningen sørger for så-/stikkemedium. Lunsj. Utlodning.

80 sorter
Rhododendron i salg

BoGrønt Foss
Hagesenter
BO GRØNT
Hurumveien 11, 3440 Røyken Tlf: 31 28 49 56
www.fosshagesenter.no

Lundbergs PLANTESKOLE

Vi ønsker en ny og blomstrende hagesesong velkommen

- Nye spennende produkter til have/terrasse
- Stort rosesortiment med over 350 sorter!
- Stauder/prydbusker/trær/vintergrønt
- Settepoteter/frukt/bær
- Utvidet utvalg i Rhododendron og andre surbundsplanter
- Kafè med hyggelig utemiljø og lekeplass for barna

Planteskolen har åpent for salg
i perioden mars - oktober

Helleheia – 4810 Eydehavn
Telefon 37 03 03 11
post@lundbergs-planteskole.no
www.lundbergs-planteskole.no

Velkommen til en hyggelig handel

Informasjon fra DnR avdeling Øst

Protokoll fra årsmøte 6. april 2014

Det var 32 fremmøtte.

Valg av møteleder: Rolf Sæther – enstemmig valgt
Valg av referent: Tore Storm-Hexeberg – enstemmig valgt
Valg av 2 personer til å underskrive protokoll: Randi Skogly og Johnny Engen – enstemmig valgt

Årsmøtesaker:

Sak 1 Ingen hadde innvendinger til innkalling.

Sak 2 Årsberetningen for 2013 ble gjennomgått av Ebba Holmboe.
Et medlem beklaget at hagevandringene er blitt borte i årsberetningen og programmet for 2013. Ber om at dette kommer inn i programmet for 2015. Hagevandringene bør fordeles i hele Rhodo Østs område. Årsberetningen ble enstemmig vedtatt med det tillegg at det nye styret skal vurdere om det skal flere hagevandringer inn i programmet for 2015. Leder gjorde oppmerksom på at 2 hagevandringer i 2013 ble avlyst pga. manglende oppslutning.

Sak 3 Regnskapet for 2013 ble gjennomgått av Siri Kaldestad Christensen.
Det ble fra flere medlemmer fremholdt at budsjett og regnskap for 2013 burde ha vært satt opp sammen for å få se helheten. Regnskapet ble enstemmig vedtatt.

Sak 4 Budsjett for 2014 ble fremlagt av Siri Kaldestad Christensen.
Budsjettet ble enstemmig vedtatt.

Sak 5 Ingen innkomne forslag til årsmøtet

Sak 6 Valg
Valgkomiteens innstilling:

Leder	Haavard Østhagen – enstemmig valgt for 1 år
Styremedlem	Erik Gustavsson – enstemmig gjenvalgt for 2 år
Styremedlem	Siri Kaldestad – enstemmig gjenvalgt for 2 år
Styremedlem	Hallvard Sandnes – ikke på valg
Styremedlem	Kari Marie Aandstad – ikke på valg
Varamedlem	Roger Karlsen – enstemmig gjenvalgt for 1 år
Varamedlem	Harald Bell Solaas – enstemmig gjenvalgt for 1 år
Valgkomiteen:	Reidun Bække Gregersen og Øyvind Syversen Aasheim – enstemmig gjenvalgt for 1 år
Revisor	Ole Petter Vik – enstemmig gjenvalgt for 1 år

Sperrebotn, 10.04.2014

Tore Storm-Hexeberg	Randi Skogly	Johnny Engen
(referent)	(underskriver)	(underskriver)

Etter årsmøtet hadde vi et flott og lærerikt foredrag om magnoliaer med Bjarne Dinesen, Asperup Gård i Danmark. Midt i foredraget hadde vi kaffepause med utlodning og auksjon.

Lederskifte i Rhodo Øst

Årsmøtet i Rhodo Øst gikk av stabelen 6. april. Det var et lett og greit årsmøte med Rolf Sæther som møteleder og 32 fremmøtte.
Valget gikk som innstillingen fra valgkomiteen og eneste utskifting var at Ebba Holmboe gikk av som leder og ny leder er Haavard Østhagen. Resten av styret tok gjenvalg eller var ikke på valg, revisor og valgkomité tok også gjenvalg.

Ebba Holmboe overrekker lederklubben til Haavard Østhagen

Nautesund Plantesalg

Har allsidig planteutval

Spesialområde:
Stauder og roser

Kontaktinformasjon:

Nautesund Plantesalg
5986 Hosteland

Tel.: 56 36 52 19
plantesalg@nautesund.no
www.nautesund.no

Rh. sutchuenense x *Rh. barbatum* 17. mars 2014
Foto: Håkon Vangsnes

ISSN 1504-6702